

УДК [378.091.2:373.3-051]:004

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-41>

Ольга РИБАК,

orcid.org/0000-0002-3712-4539

вчителька початкових класів,

аспірантка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) olya.ribak.26@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ

У статті показано місце цифрових технологій в освітньому просторі початкової школи. Проаналізовано сутність понять «педагогічні умови», «організаційно-педагогічні умови» у педагогічній теорії. Визначено та охарактеризовано організаційно-педагогічні умови майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі. Розглянуто «педагогічні умови» та «організаційно-педагогічні» умови у трактуванні вчених. Основну увагу приділено організаційно-педагогічним умовам формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі. Охарактеризовано роль професійного саморозвитку у діяльності майбутніх учителів у цифровому просторі.

Розкрито сутність поняття «цифрове освітнє середовище» та показано його у діяльності майбутніх учителів у цифровому просторі. Показано роль викладача у застосуванні онлайн-сервісів на заняттях в ЗВО у підготовці майбутніх учителів початкової школи.

З'ясовано, що готовність майбутніх учителів початкової школи у діяльності цифрового освітнього простору здійснюється на основі таких організаційно-педагогічних умов: 1) сформованість позитивної мотивації майбутнього вчителя до свідомого та активного використання цифрових технологій в освітній діяльності; 2) створення цифрового освітнього середовища в ЗВО, яке сприятиме формуванню теоретичних знань та вмінь; 3) формування змісту та завдань практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи з метою застосування цифрових технологій у практичній діяльності; 4) спрямованість майбутніх учителів на саморозвиток та самовдосконалення з опановування знаннями застосування цифрових технологій.

Ключові слова: *викладач, мотивація, педагогічні умови, професійний саморозвиток, організаційно-педагогічні умови, цифрове освітнє середовище, цифрові технології навчання, майбутній учитель початкової школи.*

Olga RYBAK,

orcid.org/0000-0002-3712-4539

Elementary School Teacher;

Graduate student at the Department of General Pedagogy and Pedagogy of the Higher School

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) olya.ribak.26@gmail.com

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PROMOTING THE READINESS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES IN THE PEDAGOGICAL THEORY OF DIGITAL SPACE

The article shows the place of digital technologies in the educational space of an elementary school. The essence of the concepts of «pedagogical conditions» and «organizational and pedagogical conditions» in pedagogical theory is analyzed. The organizational and pedagogical conditions of future primary school teachers for professional activities in the digital space have been defined and characterized. student to actively interact with the participants of the educational process. The main attention is paid to the organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future primary school teachers for professional activities in the digital space. The role of professional self-development in the activities of future teachers in the digital space is characterized.

The essence of the concept of «digital educational environment» is revealed and its role among the activities of future teachers in the digital space is shown. The role of the teacher in the application of online services in classes at the higher education institution in the training of future primary school teachers is shown.

It was found that the readiness of future primary school teachers for professional activities in the digital space is carried out on the basis of the following organizational and pedagogical conditions: 1) the formation of positive motivation of the future teacher for the conscious and active use of digital technologies in educational activities; 2) creation of a digital educational environment in higher education institutions, which will contribute to the formation of theoretical knowledge and skills; 3) formation of content and tasks of practical training of future primary school teachers with the aim of applying digital technologies in practical activities; 4) focus of future teachers on self-development and self-improvement in order to master high-level use of digital technologies.

Key words: *teacher, motivation, pedagogical conditions, professional self-development, organizational and pedagogical conditions, digital educational environment, digital learning technologies, future primary school teacher.*

Постановка проблеми. Організаційно-педагогічні умови як сукупність чинників сприяють регулюванню, взаємодії об'єктів та явищ педагогічного процесу для досягнення мети, налагодженню міжособистісних взаємин учасників педагогічного процесу, що полегшує реалізацію дидактичних завдань, активізують навчально-пізнавальну діяльність майбутніх фахівців, удосконалюють їхню самостійність, ініціативність, професійне становлення. Від організаційно-педагогічних умов освітнього середовища, вибору спеціальних засобів, методів, форм навчання, що є умовами, організованими викладачем, у яких відбувається діяльність викладача і студента та реалізують заплановані завдання, залежить результат педагогічного процесу у вищій школі.

Особливе місце в освітньому просторі займають цифрові технології, оскільки вони за своїм призначенням фактично в сучасних умовах навчання відіграють важливу роль у діяльності. Такі цифрові ресурси є інструментом перебудови освітньої галузі сучасні інформаційні технології та програмні засоби навчання і, відповідно, соціальних перетворень на якісно новому рівні, що забезпечить розвиток володіння майбутніми вчителями початкових класів навичками цифровізації, освоєння нових інформаційних ресурсів. Розкриємо зміст організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі.

Варто зазначити, що успішне функціонування і розвиток системи формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі можливе за умови дотримання чітких організаційно-педагогічних умов. Враховуючи виклики сучасної освіти, актуальність та важливість підготовки професійно кваліфікованих педагогів, зокрема вчителів початкової школи, необхідно акцентувати увагу на виявленні ефективних організаційно-педагогічних умов, що сприятимуть системному формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі.

Аналіз досліджень. Організаційно-педагогічні умови є предметом вивчення багатьох українських і зарубіжних науковців. Так, педагогічні умови вивчали такі науковці: Р. Гуревич, Н. Гущина, О. Гавриленко, А. Рябуха, А. Панібратська, К. Костюченко, Т. Гельжинська, Л. Вознюк, Ю. Гвоздецька, О. Дурманенко. Значного поширення в ЗВО набули організаційно-педагогічні умови. Їх вивчали такі дослідники: Д. Горобець, А. Зубко, А. Морозова, О. Потапчук, О. Рогольська, О. Тара-

сова, М. Іконнікова, О. Жовнич. Проте поза увагою науковців залишалася проблема організаційно-педагогічних умов майбутніх учителів початкової школи до діяльності в цифровому середовищі.

Мета статті. Охарактеризувати організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі.

Виклад основного матеріалу. Для виявлення організаційно-педагогічних умов проаналізуємо сутність понять «педагогічна умова», «організаційно-педагогічна умова».

Науковці А. Семенова і В. Стасюк у «Словнику-довіднику з професійної педагогіки» визначають педагогічні умови як «обставини, за яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей» (Семенова, 2006).

На думку Р. Гуревича, педагогічні умови являють собою структурну оболонку педагогічних технологій чи педагогічних моделей; завдяки педагогічним умовам реалізуються складники технології (Гуревич, 1998).

А. Панібратська зазначає, що педагогічні умови – сукупність організаційних форм, методів, прийомів, засобів координації навчального і виховного впливу на учнів для мотивації та стимулу ефективного саморозвитку професійно-важливих особистісних здібностей, якостей і базових компетентностей (Панібратська, 2018).

К. Костюченко, акцентує увагу на тому, що «педагогічні умови – це сукупність об'єктивних можливостей, обставин і заходів педагогічного процесу, яка є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання й використання елементів змісту, методів, а також організаційних форм навчально-виховного процесу для досягнення поставлених цілей» (Костюченко, 2011: 10).

Аналізуючи роботу Т. Гельжинської, можемо стверджувати, що дослідниця розглядає педагогічні умови з позиції системного підходу, що характеризується формуванням мети, встановленням ієрархії, отриманням максимального ефекту при виборі оптимальних методів навчання, можливістю кількісно та якісно оцінити впливові дії на особистість (Гельжинська, 2017: 30).

З погляду Л. Вознюк, «педагогічні умови – це найбільш сприятливі та оптимальні чинники, за допомогою яких здобувається і реалізовується поставлена мета при взаємодії певних принципів і засобів» (Вознюк, 2012: 14).

Ю. Гвоздецька, під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей

змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей педагогічного процесу, що забезпечує успішне досягнення поставленої мети. Вчена вважає, що педагогічні умови мають бути взаємопов'язаними і взаємозумовлюваними та сприяти підвищенню ефективності навчання майбутніх фахівців (Гвоздецька, 2017: 106).

С. Дубяга, С. Довга визначають педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання педагогічних технологій, серед таких як: відбір навчального матеріалу з урахуванням потреб та інтересів, формування і підтримка мотивації навчальних досягнень студентів, залучення до різних видів професійної діяльності, використання активних методів навчання, різноманітних методів і засобів контролю та оцінювання, формування адекватної самооцінки результатів навчання (Дубяга, Довга, 2015: 97).

У контексті нашого дослідження особливу увагу варто звернути саме на організаційно-педагогічні умови, що є важливою ланкою професійної освіти загалом. Безумовно, організаційно-педагогічні умови стали предметом великої кількості наукових досліджень, але не дивлячись на це, єдиного, загальнонаукового тлумачення дефініції «організаційно-педагогічна умова» немає.

Д. Горобець під організаційно-педагогічними умовами розуміє таку сукупність процесів і відносин, що дає можливість усім учасникам освітнього ефективно управляти розвитком закладів освіти (Горобець, 2010: 52).

А. Зубко класифікує організаційно-педагогічні умови вдосконалення освітнього процесу у закладах педагогічної освіти: умови, що забезпечують процес навчання (рівень професійності тих, хто навчає; ступінь готовності до навчання тих, хто навчається); умови, що забезпечують удосконалення навчального процесу (матеріально-технічне; навчально-методичне забезпечення процесу) (Зубко, 2002).

У нашому дослідженні під організаційно-педагогічними умовами готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі розуміємо комплекс важливих чинників, методів і засобів, ситуацій та заходів, які сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів до використання цифрових технологій у професійній діяльності. Ці умови забезпечують формування у здобувачів педагогічної освіти професійних знань, умінь і навичок, необхідних для успішної роботи в цифровому середовищі, стимулюють розвиток їхньої цифрової грамотності, креативного мислення, інформаційно-комунікаційних компетентностей, а також мотивації до

постійного професійного самовдосконалення в умовах інноваційних змін в освітній сфері.

У процесі дослідження нами виокремлено такі організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі:

- 1) сформованість позитивної мотивації майбутнього вчителя до свідомого та активного використання цифрових технологій в освітній діяльності;
- 2) створення цифрового освітнього середовища в ЗВО, яке сприятиме формуванню теоретичних знань та вмінь;
- 3) формування змісту та завдань практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи з метою застосування цифрових технологій у практичній діяльності;
- 4) спрямованість майбутніх учителів на саморозвиток та самовдосконалення з опановування високими знаннями застосування цифрових технологій.

Перша організаційно-педагогічна умова – *сформованість позитивної мотивації майбутнього вчителя до свідомого та активного використання цифрових технологій в освітній діяльності*. Ця умова передбачає розвиток інтересу, позитивного ставлення майбутніх учителів до педагогічної діяльності; мотивації до готовності майбутніх учителів початкової школи впроваджувати цифрові технології навчання; розуміння значущості та необхідності формування професійних умінь, зокрема умінь ефективного використання цифрових ресурсів, онлайн-сервісів, інформаційно-комунікаційних технологій навчання майбутніми учителями в освітньому середовищі початкової школи.

Оскільки ми досліджуємо організаційно-педагогічні умови з погляду підвищення рівня зацікавленості з використання цифрових технологій майбутніми учителями тому детальніше розглянемо поняття навчальної мотивації.

Така мотивація дає можливість майбутнім учителям визначити цілі та форми навчальної діяльності. Вона зумовлена такими чинниками як: особистісні якості викладача, педагогічні здібності, бажання до самовдосконалення,

Мотиваційна сфера особистості відображає інтерес до певної проблеми, потреби у ній. Потрібно сформулювати у майбутніх учителів початкової школи стійкий інтерес до проблеми готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі, а також важливо, щоб інтерес переріс у потреби, згідно якої є поставлена чітка мета професійної діяльності.

Друга організаційно-педагогічна умова – *створення цифрового освітнього середовища в ЗВО, яке сприятиме формуванню теоретичних знань та вмінь*. Ця умова передбачає створення такого освітнього середовища, в якому комфортно буде працювати майбутнім учителям та отримувати теоретичні знання і вміння з проблем цифровізації; розуміння значущості знань про застосування цифрових технологій (інтерактивних ресурсів, сервісів, додатків цифрового контенту) в освітньому просторі початкової школи. Дана організаційно-педагогічна умова включає методичні знання з опанування цифровими технологіями.

У період воєнного стану цифрові технології стали важливим елементом освітнього процесу початкової школи. Майбутній учитель повинен здобувати все нові теоретичні знання з елементами цифровізації.

Наука рухається вперед, майбутні діти народжуються цифровими дітьми, традиційні методи навчання не діють на сучасних дітей, тому майбутніх учителів потрібно готувати до діяльності в цифровому просторі. Важливо, щоб у ЗВО було створене таке цифрове середовище, в якому би студенти систематично здобували теоретичні знання з цифрових технологій навчання.

Цифрове освітнє середовище – це термін, який описує навчальне середовище, в якому використовуються цифрові технології для навчання, організації взаємодії між здобувачами і викладачами (Бахмат, Буренко, Краснов, Олянич, Балашов, Люльчак, 2022). Цифрове освітнє середовище поєднує освіту й технології з метою поліпшення навчального процесу шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових технологій, веб-платформ, програмного забезпечення й інших електронних інструментів, які забезпечують доступ до знань, спілкування, співпраці й розвитку актуальних навичок у здобувачів освіти (Бойко, 2021: 46).

Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи цифрового простора залежить від умов в яких навчається студент: наявність у просторі аудиторій з технічним обладнанням; інтерактивних дидактичних ігор, вправ; оточення, яке спільно співпрацює з усіма учасниками освітнього процесу. Важливе значення відіграє фінансове, проєктне становище ЗВО, бо саме воно може створити комфортельні умови навчання студентів.

У роботі з цифровими технологіями особливо зростає роль викладача, який може керувати освітнім процесом з урахуванням індивідуальних можливостей кожного студента за допомогою цифрових онлайн-сервісів для створення: презентацій,

інтерактивних вправ, інтерактивних онлайн-дошок, ментальних карт (створення невеличких схем, для узагальнення вивченого матеріалу) та іншого мультимедійного та інтерактивного контенту, щоб підготувати компетентних здобувачів у цифровій освіті. Викладачами кафедри початкової і дошкільної освіти ЛНУ імені Івана Франка розроблено навчальні курси, які розвивають в майбутніх учителів інтерес до інтерактивно-цифрових технологій навчання в початковій школі. Студенти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» отримують цифрові знання з таких дисциплін: дисциплін: «Методика навчання інформатичної освітньої галузі у початковій школі» (1 курс навчання), «Дистанційні методи навчання лінгвістичних дисциплін» (2 курс навчання), «Дистанційні засоби навчання на уроках математики» (3 курс), «Комп'ютерні технології у роботі з дітьми» (3 курс навчання), «Сучасні інформаційні технології та програмні засоби навчання» (4 курс). Метою даних курсів є: формування знань, умінь і навичок ефективного використання сучасних інформаційних технологій на усіх етапах організації освітнього процесу у закладах початкової освіти.

Третя організаційно-педагогічна умова – *формування змісту та завдань педагогічної практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи з метою застосування цифрових технологій у практичній діяльності*.

Проаналізуємо детальніше цю організаційно-педагогічну умову.

Ця умова передбачає формування у здобувачів освіти умінь проводити уроки з використання цифрових технологій навчання; вміння використовувати різноманітні методи та форми та застосовувати їх у практичну діяльність майбутнього учителя з елементом цифровізації.

Педагогічна практика відіграє важливу роль у діяльності майбутнього фахівця. Оскільки вона дає можливість зрозуміти студенту-практиканту наскільки йому потрібна професія вчителя і чи готовий практикант працювати з сучасними цифровими дітьми.

На думку К. Діхнич педагогічна практика передбачає підготовку майбутніх учителів початкової школи, забезпечує більш тісне поєднання теоретичної підготовки із практичною фаховою діяльністю, допомагає адаптуватися до специфічних умов виконання фахових обов'язків, створює професійні ситуації для практичного застосування теоретичних знань, сприяє формуванню й розвитку педагогічної ерудиції, інтуїції, здатності до імпровізації, педагогічного оптимізму та рефлексії. Нова школа потребує вдосконалення профе-

сійної підготовки, зокрема підготовки до педагогічної практики в початковій школі (Діхнич, 2018: 32).

Оскільки ми досліджуємо роль практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі, то розглянемо педагогічну практику через призму діяльнісного підходу на уроках шляхом інтерактивної взаємодії застосування Google додатків та онлайн-ресурсів, які дають можливість активно взаємодіяти студенту-практиканту з учасниками освітнього процесу. Діяльнісний підхід – це такий підхід, який організовується на практиці через групову роботу у застосуванні цифрових ресурсів.

Практична діяльність майбутнього вчителя відображає застосування практичних знань та умінь на уроках із застосуванням цифрових технологій навчання. Важливим в цій справі є підбір методу і форми. Саме правильний прийом покаже здобувачам, що урок може бути цифровим з використанням цифрового інструментарію.

Одним із основних завдань наскрізної програми практики кафедри початкової і дошкільної освіти Львівського національного університету спеціальності 013 Початкова освіта є формування у практикантів умінь проводити уроки з використанням сучасних технологій навчання. Це завдання ми детальніше доповнили: формування цифрової обізнаності студентів-практикантів проводити уроки з використанням ресурсів контенту та формування діяльнісного підходу до педагогічної діяльності з використанням ефективних методів у груповій роботі з використанням новітніх технологій.

Четверта організаційно-педагогічна умова – *спрямованість майбутніх учителів на саморозвиток та самовдосконалення з опанування високими знаннями застосування цифрових технологій*. Ця умова передбачає рівень саморозвитку та самовдосконалення у застосуванні цифрових технологій в ЗВО; відвідування педагогічних семінарів, тренінгів, методичних об'єднань, вебінарів, курсів підвищення кваліфікації, наукових конференцій з проблем цифровізації; розуміння значущості відвідування майбутнім учителем таких заходів та ефективного впровадження здобутих знань на семінарських або практичних заняттях

в ЗВО; активна участь в обговоренні досвіду між майбутніми учителями з проблем цифровізації.

Здатність майбутніх учителів до саморозвитку, розвиток обдарованості майбутніх фахівців неможливі без позитивного ставлення студентів до професійної діяльності у цифровому просторі, успіх якої визначається бажанням формувати здібності на практиці. Майбутнє професійне самовдосконалення, інтерес до професії з проблем цифровізації можна легко реалізувати, використавши належні організаційно-педагогічні умови для підготовки студентів. Необхідно, щоб кожен студент здійснив мету своєї діяльності у використанні цифрових технологій, необхідність і роль спеціальних знань та вмінь для подальшого використання у професійній діяльності. Важливим чинником, що стимулює науково-педагогічний інтерес студентів, є самоорганізацію навчання у відповідності зі своїми цілями.

Здатність до самовдосконалення дає можливість майбутньому учителю підвищувати рівень знань з проблем цифровізації. Такий педагог швидше може підвищити кваліфікацію та мати відповідне звання: «вчитель-методист», «лектор в центрі професійного розвитку з інформаційно-цифрових технологій навчання», «методист в центрі професійного розвитку».

Професійний саморозвиток – це невід'ємна складова професійної підготовки і є результатом свідомої взаємодії студента з освітнім середовищем, у процесі якого фахівець реалізує власні потреби розвивати у себе такі особистісні якості, які забезпечують успішність професійної діяльності майбутніх учителів у цифровому просторі початкової школи. Передумовою професійного самовдосконалення є ставлення фахівця до вимог, які представлені закладами освіти з проблем цифровізації.

Висновки. На основі аналізу літературних джерел і даних досліджень можна дійти висновку, що майбутній учитель початкових класів повинен бути готовим до практичної діяльності в умовах сучасних тенденцій освітніх реформ. Для досягнення бажаної мети потрібно створити такі умови навчання, які були б сприятливими і корисними для студентів з використанням цифрових технологій навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахмат Н., Буренко М., Краснов В., Олянич Л., Балашов Д., Люльчак С. Роль навчального середовища у підготовці здобувачів вищої освіти в реаліях широкомасштабної військової агресії. *Revista Eduweb* 2022. том. 16(4). С. 42–51.
2. Бойко А. Інноваційний розвиток неформальної освіти в Україні: визначення soft skills. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та молоді*. 2021. Вип. 25(1). С. 22–33.

3. Вознюк Л. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до виховання підлітків засобами дзвонарства. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань, 2012. Вип. 5, ч. 2. С. 14–19.
4. Гвоздецька Ю. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх викладачів з основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2017. 78(3). С. 104–108. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_78\(3\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_78(3)_21) (дата звернення: 08.04.2023).
5. Гельжинська Т. Я. Педагогічні умови формування організаційної компетентності майбутніх учителів технологій. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 8. С. 29–32.
6. Горобець Д. В. Організаційно-педагогічні умови управління розвитку педагогічного коледжу: дис. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.06 / Горобець Данило Валентинович. – Луганськ, 2010 – 295 с.
7. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах; [ред. С. У. Гончаренко; АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти]. Київ: Вища школа, 1998. 229 с., С. 72.
8. Діхнич К. Педагогічна практика майбутніх учителів початкової школи в умовах реалізації концепції Нової української школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2018, № 4 (78). С. 32–43.
9. Дубяга С., Довга С. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання педтехнологій. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2015. № 1. С. 95-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2015_1_17 (дата звернення: 10.03.2023).
10. Зубко А. М. Організаційно-педагогічні умови удосконалення навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. – 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. М. Зубко. – Київ, 2002. – 22 с.
11. Костюченко К. Є. Педагогічні умови формування раціонально- критичного мислення у майбутніх учителів у процесі вивчення психолого- педагогічних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 [Електронний ресурс] / К. Є. Костюченко; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2011. – 20 с.
12. Панібратська А. Зміст поняття «педагогічні умови». URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/89-suchasni-tekhnologiyi-rozvytku-profesiynoyi-maysternosti-maybutnikh-uchyteliv-25-zhovtnia-2018-r/173-zmist-ponyattya-pedagogichni-umovi> (дата звернення: 20.04.2023).
13. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової]. Одеса: Пальміра, 2006. 364 с.

REFERENCES

1. Burenko M., Krasnov V., Olianych L., Balashov D., Liulchak S. (2022). Rol navchalnoho seredovyscha u pidhotovtsi zdobuvachiv vyshchoi osvity v realiiakh shyrokomasshtabnoi viiskovoi ahresii. [The role of the educational environment in the preparation of students of higher education in the realities of large-scale military aggression] *Revista Eduweb*. Volume, 16(4). P. 42–51 [in Ukrainian].
2. Boiko A. (2021). Innovatsiyni rozvytok neformalnoi osvity v Ukraini: vyznachennia soft skills. [Innovative development of non-formal education in Ukraine: definition of soft skills] *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta molodi*. Theoretical and methodological problems of raising children and youth, Issue 25(1). P. 22–33 [in Ukrainian].
3. Vozniuk L. (2012). Pedagogichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky do vykhovannia pidlitkiv zasobamy dzvonarstva. [Pedagogical conditions for the training of future music teachers for the education of teenagers by means of bell-ringing] *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. Problems of modern teacher training. Uman, 2012. Vol. 5, part 2. pp. 14–19 [in Ukrainian].
4. Hvozdet'ska Yu. V. (2017). Pedagogichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv z osnov tekhnologii kharchovykh vyrobnytstv u protsesi fakhovoi pidhotovky. [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future teachers in the basics of food production technologies in the process of professional training] *Collection of scientific works of Kherson State University* *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Pedagogical sciences, 78(3). P. 104–108 [in Ukrainian].
5. Helzhyn'ska T. Ya. (2017). Pedagogichni umovy formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnologii. [Pedagogical conditions for the formation of organizational competence of future technology teachers] *Imidzh suchasnoho pedahoha*. The image of a modern teacher. No. 8. P. 29–32 [in Ukrainian].
6. Horobets D. V. (2010). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia rozvytku pedahohichnoho koledzhu. [Organizational and pedagogical conditions of management of the development of the pedagogical college] *dys. ...kand. ped. nauk: spets. Diss. ... candidate.. ped. Sciences: specialist 13.00.06 / Danylo Valentinovych Sparrow. – Luhansk, – 295 p.* [in Ukrainian].
7. Hurevych R. S. (1998). Teoretychni ta metodychni osnovy orhanizatsii navchannia u profesiino-tekhnichnykh zakladakh. [Theoretical and methodical foundations of the organization of training in vocational and technical institutions] [red. S. U. Honcharenko; APN Ukrainy, Inctytut pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity]. Kyiv: Higher School, 229 p., p. 72 [in Ukrainian].
8. Dikhnych K. (2018). Pedagogichna praktyka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh realizatsii kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly. [Pedagogical practice of future primary school teachers in the conditions of implementation of the concept of the New Ukrainian school] *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, No. 4 (78). P. 32–43 [in Ukrainian].
9. Dubiaha S., Dovha S. (2015). Pedagogichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do vykorystannia pedtekhnologii. [Pedagogical conditions for training future primary school teachers to use pedagogical

technologies]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy, No. 1. P. 95–99* [in Ukrainian].

10. Zubko A. M. (2002). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy udoskonalennia navchalnoho protsesu v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadriv*. [Organizational and pedagogical conditions for the improvement of the educational process in the system of professional development of pedagogical staff] avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. – 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity». Author's abstract. thesis for obtaining sciences. candidate degree ped. Sciences: spec. – 13.00.04 «Theory and methodology of professional education» / A. M. Zubko. – Kyiv. – 22 p. [in Ukrainian].

11. Kostyuchenko K. Ye. (2011). *Pedahohichni umovy formuvannia ratsionalno- krytychnoho myslennia u maibutnikh uchyteliv u protsesi vyvchennia psykholoho- pedahohichnykh dystsyplin*. [Pedagogical conditions for the formation of rational and critical thinking among future teachers in the process of studying psychological and pedagogical disciplines] avtoref. dys. ... kand. ped. Nauk. Author's abstract thesis... candidate ped. Sciences: 13.00.04 [Electronic resource] / K. E. Kostyuchenko; Kirovohrad state ped. University named after V. Vinnichenko. – Kirovohrad, – 20 p. [in Ukrainian].

12. Panibratska A. (2018). *Zmist poniattia «pedahohichni umovy»*. [The content of the concept of «pedagogical conditions»] URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/89-suchasni-tekhnohohiyi-rozvytku-profesiynoyi-maysternosti-maybutnikh-uchyteliv-25-zhovtnia-2018-r/173-zmist-ponyattya-pedahohichni-umovi> (date of application: 04.08.2024) [in Ukrainian].

13. Symenova A. (2006). *Slovyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky*. [Dictionary-handbook of professional pedagogy edited]. Odesa: Palmyra, 2006. 364 p. [in Ukrainian].